

REDAKTEUREN REAGEREN

Hans Wiltenburg, redakteur Vanellus

Acht, wat zielig!

Dit is de reactie van een kind op een ziek, gewond of zelfs dood schepsel uit onze natuur. Even later aan tafel wil hetzelfde kind een stukje vlees met kluif (want kluiven is zo fijn). Wat is dit voor vlees, mam? Varkensvlees. Oh, lekker! Niet zielig, dus. De associatie vlees (dood dier) — zielig bestaat nog niet; die van vlees — lekker wel. Wat doet de opvoeder ermee? Vanuit zijn comfortabele positie in onze Westerse samenleving kan de opvoeder het zich permitteren "gefokt vlees" objectief en een schepsel uit de natuur subjectief af te schilderen. Dit biedt iemand de mogelijkheid het oogsten uit die natuur al dan niet verwerpelijk te vinden. In de praktijk hinkt de meerderheid van ons op beide gedachten: Men laat voor zich oogsten en betreft het produkt (object) uit de viswinkel, bij de poelier of de slager, waardoor de mogelijkheid open blijft om te ageren door het ontbreken van een directe betrokkenheid. De direkt betrokkenen, de slagers, de jagers, de vissers en verzamelaars kunnen nu, vanuit een misplaatst rechtvaardigheidsgevoel, worden nagewezen. Slagers en beroepsvissers zijn hierbij dan nog in het voordeel tov. sportvissers, jagers en verzamelaars. Deze laatsten zijn hobbyisten, die op een verderfelijke wijze oogsten uit de natuur.

Als men dit nu maar ongenueanceerd en luid genoeg roept, inspelend op de gevoelens van de medemens, dan wordt de voorpagina gehaald en schaaft zich in een mum van tijd een hele meute achter zo'n hetze.

Zo "koopt" men, meestal niet gehinderd door enige kennis van zaken, zijn gemoedsrust over de zorg voor natuur en milieu. Zo dreigt, als het aan de mannen van de papierwinkel ligt, een Friese kultuurhistorische traditie (het eierzoeken), die in bijna 40 jaar is uitgegroeid tot een uniek natuurhistorisch gebeuren (de nazorg), onder het mom van onze Europese verantwoordelijkheid voor natuur en milieu te worden afgebroken. Een dergelijke kruidenierspolitiek is niet meer dan gefruitsel in de marge en gaat in alle opzichten voorbij aan de werkelijke problematiek van natuur en milieu.

Ik wil dat met een paar voorbeelden toelich-

ten.

Wie wil er geen schoon water, schone lucht en een schone bodem? Dag vogels, dag vissen, dag bloemen, was eens de kreet. We waren voldoende gewaarschuwd; het was allemaal voorspeld en nu zitten we met die molensteen van de bodemsanering, de zure regen en de overbemesting om onze nek. Geen actiegroepen tegen de ongrijpbare veroorzakers van dit kwaad; het is de prijs van onze welvaart waarvan we nu de rekening gepresenteerd krijgen, die we met z'n allen moeten betalen. Zelfs een wet milieugevaarlijke stoffen zal straks, ondanks alle goede bedoelingen, onvoldoende garantie bieden voor ons welzijn in de toekomst.

Het is wat ik zou willen noemen onze lijdelijke acceptatie van het "onvermijdelijke", dat we afkopen met geboden, verboden, (één-dags-) akties zoals "redt het oerwoud". Voor het merendeel loffelijke aangelegenheden, die echter zelden raken aan de wortels van het kwaad.

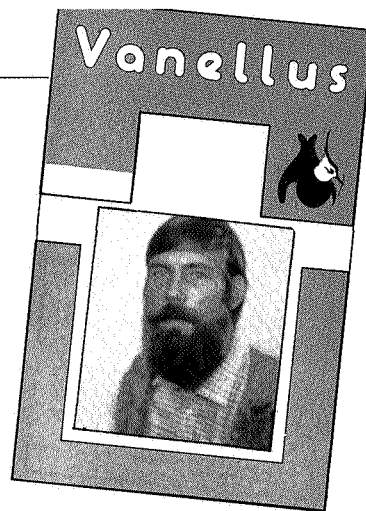
Het is toch niet verwonderlijk dat je als welkend mens met onbegrip aankijkt tegen bv. een plukverbod, terwijl achter je rug geleidelijk de rest van het landschap wordt opgerold en in het vervolg mechanisch en chemisch zal worden onderhouden.

Inmiddels hebben we het zover laten komen, dat diezelfde regels ter bescherming van planten en dieren in de vrije natuur ons als redelijk voorkomen, omdat we inzien dat op deze manier nog iets van de diversiteit in het landschap kan worden behouden.

Een ander voorbeeld van acceptatie nu en in de toekomst is de plaatselijke invloed van radioactieve straling in mijngebieden en voor de centrales, waarvan we onlangs in Engeland een markant voorbeeld hebben gezien. Ook in Nederland houden we rekening met de smeerpoets van de toekomst: de Kema zal op minischaal een kernramp nabootsen. Over enige tijd zou een krantekop kunnen zijn: "Reaktor smelt: kernramp in Madurodam!"

Je vraagt je af welke organismen de Kema gaat gebruiken om de verspreiding van de radioactiviteit na zo'n "ongeluk" te bestuderen en of men werkelijk denkt dat er natuurlijke remmen bestaan op de verspreiding van die radioactiviteit.

Men hoopt van wel natuurlijk, want dat ver-

gemakkelijkt de acceptatie van een kerncentrale.

Blijft het probleem van het afval: gecontroleerd (op het land) en ongecontroleerd (op de zeebodem). Wat "leeft" langer, de verpakking of de inhoud? Dit wordt het milieuprobleem van de toekomst, waarvan (op het moment dat het zich openbaart) de veroorzakers even ongrijpbaar zullen zijn als die van nu. Ook dan zal blijken dat er niemand heeft gelogen, we zijn misschien enigszins misleid; maar ja, dan hadden we ook maar beter op moeten letten.

De natuurbescherming in Nederland heeft aan de algemene veronachtzaming zelf ook schuld. De versnippering over de verschillende facetten van natuur en milieu, waarbij alleen de voornaamste eigen doelstellingen en niet de doelstellingen die men gemeenschappelijk heeft in het oog worden gehouden, leidt tot een versplintering van krachten. Vaak zelfs worden met het oog op eigen doelstellingen kleine tegenstellingen verscherpt, hetgeen uiteindelijk die gemeenschappelijke algemene belangen schaadt. Zo krijg je dikwijls het gevoel dat natuur en milieu de mens eigenlijk niet interesseren: Alleen datgene telt waar men, om wat voor reden dan ook, bezeten van is, waardoor men zichzelf uit principe elk gevoel voor realiteit ontzegt.

Hierdoor is dat laatste kleine beetje vrijheid een onbegrepen verlangen dat zo nodig moet hangen. De welvaart is ongrijpbaar, geaccepteerd en blijkbaar van groter belang dan het welzijn en dat vind ik zielig.